venitul să servească la un premiu pe numele meu pentru cercetări asupra unor chestiuni economice românești.

Societăţei Geografice Române, Bisericei Naţionale Ortodoxe şi Unite, Bisericei Catolice, Bisericei Protestante şi celei Israelite.

Unui Institut de ajutorare pentru ofiţeri.

Societăţei Astra din Sibiu şi unei Societăţii de cultură naţională din Cernăuţi şi Chişinău.

O sumă se va împărţi pentru săracii din Capitalele tuturor judeţelor, după însemnătatea lor istorică şi numărul populaţiunilor.

Distribuirea sumelor de mai sus va fi începută numai după un an dela moartea mea, astfel ca toate dobânzile acestor sume să rămână disponibile.

Hotărăsc ca aceşti bani să fie întrebuinţaţi în modul următor: Intregul personal superior şi inferior al Curţei Regale al Casei şi al Administraţiei mele va primi: cei cu peste 10 (zece) ani de serviciu lefurile pe un an întreg după moartea mea cum sunt prevăzute în bugetul meu: salar şi spor. Cei cu cinci ani până la zece ani de serviciu, lefurile fără spor pe un an întreg, cei cu unul până la cinci ani de serviciu, lefurile fără spor pe o jumătate an.

Cei cu mai puţin de un an de serviciu, lefurile fără spor pe două luni.

Suma ce ar rămâne se va vărsa la fondul de pensii al Casei regale.

Inchei aceste ultime ale mele voinţe cu gândul care m'a stăpânit toată viaţa, chemând binecuvântarea cerului asupra scumpului meu popor şi mă închin cu seninătate în faţa hotărîrilor lui Dumnezeu.

In numele tatălui şi al fiului şi al sfântului Duh, Amin!

Făcut în Sinaia, două Iunie, una mie nouă sute douăzeci şi cinci.

(ss) FERDINAND

Am scris şi iscălit cu propria mea mână acest testament pe trei coale, formând douăsprezece pagini legate cu un fir alb şi am pus sigiliul meu.

Iunie în două, una mie nouă sute douăzeci şi cinci.

(ss) FERDINAND

Codicil

A vroit Domnul să încerce ţara şi pe Mine şi pe Regină cu o mare durere, prin renunţarea la tron a Principelui Carol. Până la sfârşitul vieţii mele nu se va şterge din inima Mea jalea care M-a cuprins când M-am văzut silit să iau act de această hotărîre a primului Meu născut, constatând că din nenorocire această măsură se impunea de interesele statului şi ale Coroanei care în orice împrejurare Am înţeles să Mă stăpânească.

Schimbarea astfel făcută în moştenirea tronului şi în familia regală prin noua situaţiei a fiului Meu Carol Mă obligă să aduc următoarele modificări şi adaus la testamentul Meu mai sus scris.

Anulez dispoziţiunea cuprinsă în acest testament prin care lăsam fiului Meu Carol toată cotitatea Mea disponibilă şi hotărăsc de a cuprinde în partea sa de moştenire întreaga moşie Sinaia Predeal, împreună cu Castelul Peleş împreună cu celelalte clădiri, castele şi stabilimente cu sarcinele prevăzute în acest text pentru castelul Peleşor precum anulez şi legatele caselor şi clădirilor din Bucureşti care îi sunt absolute necesare.

Hotărăsc ca toate aceste cotităţi disponibile atât imobilele de pe Valea Prahovei cu sarcinele prevăzute ca şi cele din Bucureşti cari îi sunt absolut necesare urmaşului Meu pe tronul României din familia Mea şi din timpul moştenirii Sale să se bucure de folosinţa şi veniturile lor iubita Mea soţie Regina Maria.

Voesc ca partea rezervată ce se cuvine fiului Meu Carol, să o primească în bani şi efecte.

Luând aceste noui dispoziţiuni potrivit dorinţei ce totdeauna am avut de a spori mijloacele noului Rege al României roq Cerul ca să ajute pe iubitul Meu fiu Carol în noua viaţă ce singur şi împotriva voinţei Noastre şi-a ales-o şi să facă urmările acestei alegeri cât mai uşoare pentru el şi pentru ţară.

Făcut la Bucureşti unsprezece Iunie una mie nouă sute douăzeci şi şase, scris şi iscălit de Mine.

(ss) FERDINAND

După depunerea jurământului membrilor Regenţei, M. S. Regele Mihai I (x) salută, răspunzând caldelor ovaţiuni ale întregei Adunări.

Telegrame de condoleanţă

Iaşi, 21 Iulie

D. Gh. Nădejde, primarul oraşului Iaşi, a trimis următoarele telegrame:

M. S. REGINA MARIA.

„Iaşii, zdrobiţi de durerea ce încearcă împreună cu M. Voastră şi întreg poporul român prin pierderea iubitului nostru Rege Ferdinand I, roagă pe M. Voastră să creadă în recunoştinţa şi veneraţia ce vecinic va păstra memoriei marelui Suveran, întăritorul României Mari şi a fi încredinţată de dragostea şi devotamentul neclintit ce va păstra M. Voastre, tovarăşa vrednică a gloriei vieţii Lui".

M. SALE REGELUI MIHAI.

„In numele cetăţenilor municipiului Iaşi, vin cu profund respect a încredinţa pe M. Voastră de neclintitul lor respect şi de dragostea lor nefărmurită pentru glorioasa noastră dinastie".

La Curtea de Argeş

In catedrală se lucrează sub conducerea arhitectului Ghika-Budeşti şi a prof. Drăghiceanu, din comisia monumentelor istorice, cripta pentru înhumarea osemintelor Regelui Ferdinand.

Cripta e în partea de nord în stânga, în faţa mormintelor decedaţilor: Regelui Carol şi Regina Elisabeta.

Azi au sosit în localitate drapelele regimentelor din corpurile de armată 1, 6 şi 7, ce vor lua parte la înmormântare.

Regele Ferdinand al României

de Robert de Flers

Pentru prima dată de când s'a urcat pe tronul României, Regele Ferdinand revine în Franţa. Trebue să fie primit cu căldură, cu emoţie şi să legăm cugetul nostru recunoscător cu noblețea sa morală, datorită căreia acest Suveran — german de origine, — conduse poporul său armat contra batalioanelor armatelor centrale.

Toţi acei cari s'au apropiat de Regele Ferdinand, cunosc cordialitatea sa prietenească, energia sa politică, onestitatea sa minuţioasă şi riguroasă — onestitate căreia ei Rege, ştie să fie supus. In împrejurările cele mai grele ale istoriei sale, România a avut la conducerea ei — pentru salvarea ei morală — credinţa Suveranului său. Credinţă cu atât mai frumoasă cu cât era străbătută de griji şi tristeţe; credinţă cu atât mai mare cu cât ea încercase toate nenorocirile, care i-au dat respectul de ea însăşi; credinţă loială cu atât mai mişcătoare, cu cât ea n'a încetat de a se exprima cu mândria unui Rege şi simplicitatea unui om.

Revăd dimineaţa tristă, când trupele austro-germane intraseră în Bucureşti. De trei zile pe Argeş bătălia era în toiul ei. Câteva ore mai târziu, ne gândisem că vom avea victoria şi fără înfrângerea generalului Socec, trupele duşmane cari trecuseră Dunărea, sub ordinele lui Mackensen, ar fi fost aruncate dincolo de fluviu în desordine. Ar fi mai trebuit fără îndoială să se dea o a doua bătălie cu armata lui Falkenhayn, care invadase România prin valea Jiului şi totul era prevăzut, pentru a face faţă către vest şi a scăpa Bucureştii de acest nou pericol.

Sorţul armelor nu vru cu noi, şi armata română trebui să se retragă spre nord.

Il revăd pe Rege coborînd din automobilul său — în faţa Primăriei din Buzău — şi îndreptându-se către unul dintre ofiţerii noştri.

— Colonele, ai văzut pe generalul Berthelot?

— Da, Sire.

— Ii veţi spune că încrederea mea rămâne întreagă şi că nu regret nimic.

Un astfel de cuvânt pronunţat în momentul când duşmanul cu steagurile desfăşurate — pătrundea în Capitala Sa — nu-i oare de rară măreţie?

*

Câteva luni mai târziu, atunci când armata română se cantonase pe Siret şi se pregătia să dea glorioasa bătălie dela Mărăşeşti, unde sforţările lui Mackensen trebuiau să se sfarme — o mare bătălie ale cărei peripeţii noi nu le ştim şi care costa pe Austro-Boşi aproape 100.000 oameni, Regele Ferdinand, într'o convorbire, care a binevoit să mi-o acorde, reînoia expresiunea speranţelor lui neclintite:

„De cinci luni, de când durează războiul nostru, îmi spuse Regele, nici o clipă nu mi-a încercat părerea de rău, căci nici o clipă eu n'am avut sentimentul că m'am înşelat asupra destinului acestei ţări. Când eu m'am suit pe tron, gândul rolului, pe care România trebuia să l joace în marele conflict, îmi absorbi toate minutele vieţei mele. Era o mare datorie de la care nu mă puteam da în lături: Ce de lupte! Ce de zbuciume interioare!

Dela început mi-am impus aceastăi regulă de conştiinţă: să fac abstracţie de mine însumi, să nu fiu socoteală nici de originele mele, nici de familia mea; să nu văd în faţa mea decât România, să nu mă gândesc de cât la ea, să nu lucrez decât pentru ea. Nu se domneşte asupra unui popor pentru sine însuşi, ci pentru acest popor. In aceasta consistă onestitatea unui rege. Eu m'am sforţat de a-i rămânea credincios. Când puţin câte puţin — gândindu-mă neîntrerupt, am căpătat convingerea că locul României era alături de popoarele înţelegerii, că ea era de rasă şi prin aspiraţii latină, că interesul său permanent şi istoric — trebuia s'o alăture de Franţa, Anglia şi Italia; şi că dacă aş fi neglijat această misiune, ea devenea ceeace a fost mult timp: vasala unei puteri şi că s'ar fi nimicit tot ceeace face mărirea unei ţări: Unitatea naţională, libertatea de acţiune, independenţa, atunci încercai o mare uşurare, văzusem cu siguranţă drumul care trebuia să-l urmez.

Dar în acelaş timp resimţii o adâncă tristeţe, când înţelesei tot ceeace această cale trebuia să-mi depărteze pentru totdeauna: familia mea, prietenii mei de altădată, afecţiunile copilăriei... Se dădu atunci în mine lupta dintre conştiinţă şi inima mea! Cea dintâi a învins. Trebuia să fie aşa. Atunci putui să păstrez credinţa că voi învinge un Mackensen, deoarece învinsesem deja în mine un Hohenzollern".

*

Nobil şi mare cuvânt, vrednic de un erou al lui Shakespeare. Regele Ferdinand a fost bun fiu şi bun nepot.

El păstrase cu pietate amintirea castelului Sigmaringen, a celor săi seculari, a lacului liniştit ca un „lied" a pădurei sale grozavă şi copilărească ca o dramă din Schiller — a acestui cadru unde povestiri bătrâneşti sunt păstrate în lucruri şi bătrâna legendă în crengile arborilor săi. Nu se poate uita locul unde eşti născut şi Regele României trăia amintirea reuniunilor familiei sale împrejurul mesei de stejar, la marile sărbători ale anului şi el evoca o atmosferă pioasă, burgheză şi principiară de bătrâneşti rugăciuni, de cântece vechi şi de obiceiuri toţi atât de vechi, lungile veghi ale Crăciunului cu sunoritatea şi lumina clopotelor şi a stelelor, unde pentru ca şi pădurea să în parte se aşeza un mic brad pe masă!

Şi de sub plăcuta obsesie a unor astfel de amintiri trebui Regele Ferdinand să se sustragă, în ziua în care el credea că misiunea şi onoarea lui de Rege i-o comandă.

El trebui să uite personalele iubite, câmpiile, arborii, stâncile, întreaga sa tinereţe — şi să stângă una câte una lumânările bradului de Crăciun.

A trebuit să omoare în el toate acestea încet, încet. Şi a reuşit datorită curajului şi loialităţii lui. Putea de atunci încolo să domnească asupra altora, când reuşise să se stăpânească atât de bine pe sine.

„Cât e de ciudată viaţa, îmi spuse Regele. Un mare număr de ofiţeri, care se luptă contra trupelor mele au fost prietenii mei, camarazii mei de arme. Cunosc bine pe Mackensen care locuieşte astăzi în palatul meu de la Bucureşti. Adversarii mei cred că toate acestea trebuie să creeze legături Regelui României...

Nu ştiu ei că datoriile au o ierarhie, că fiecare din noi nu alege, şi datoria care mi-se impunea era de a apăra România şi de a-i asigura independenţa în prezent şi mărimea în viitor? Germanii spun:

„Germania mai presus de orice!" Eu am spus: „Datoria mea, mai presus de orice!"

N. R.— Articolul a fost scris cu ocazia primei vizite a Regelui Ferdinand la Paris.

Doliul studenţimii

Uniunea naţională a studenţilor creştini români, în numele studenţimii din întreaga ţară îşi exprimă adânca sa durere în faţa pierderii Augustului ei Părinte — Regele Ferdinand I — şi-şi pleacă pios genunchii în faţa corpului neînsuflettit al Acelui care este simbolul României întregite.

Tot ce este tânăr, în cuprinsul acestei ţări, precum şi cei ce sunt în clipele acestea, departe încă de Ţara mumă şi simt cu adevărat româneşte, nu se poate să nu fie cu inimile sfâşiate, alături de întreaga suflare românească, cumplit îndurerată.

Studenţimea nu va uita niciodată, pe Acela care prin măreţia personalităţii Lui, inspiră tuturora dragoste de ţară, credinţă în viitorul acestui neam, bărbăţie şi vitejie în toate împrejurările critice din trecutul sbuciumat al poporului nostru.

Eternă recunoştinţă memoriei Celui dispărut şi dragoste nefărmurită întregii Familii îndurerată.

(ss) *Uniunea naţională a studenţilor creştini*

Agravarea stării sultanului Marocului

Paris, 20 (Rador). — *Din Tetuan se anunţă că starea sănătăţii sultanului Marocului s'a înrăutăţit considerabil.*

Nimicirea comuniştilor în China

Londra, 20 (Rador). *Din Shanghai se anunţă că consilierul sovietic Borodin, părăsind oraşul Hankeu de teama naţionaliştilor anticomunişti, a dispărut fără urme. Se crede că ar fi ascuns în provincia Kiu-kiang, de teama unui atac din partea adversarilor.*

O radiogramă din Hankeu anunţă că trupele locale fac presiuni pe lângă guvern îndemnându-l să încheie un acord cu generalul Siang-Kai-Sek. Pretutindeni continuă cu succes operaţiunile contra comuniştilor.

Organizarea ministerelor şi a corpurilor funcţionarilor, în legătură cu armonizarea salariilor

Consiliul de miniştri a aprobat propunerile din referatul miniştrilor finanţelor şi justiţiei şi anume:

a) Insărcinează consiliul legislativ, secţia III, cu alcătuirea anteproiectelor de legi, referitoare: la organizarea ministerelor, a corpurilor funcţionarilor specialişti din administraţiile publice, la armonizarea salariilor şi în genere la remunerarea funcţionarilor publici, la contabilitatea generală a Statului, la apărarea intereselor patrimoniale ale Statului, la organizarea Curţii de conturi şi a controlului preventiv.

b) Toate lucrările pregătitoare făcute de comisia centrală a organizării, care a funcţionat pe lângă ministerul finanţelor, vor fi trecute consiliului legislativ.

Fiecare minister va propune consiliului de miniştri spre a fi numit „consilier temporar", la consiliul legislativ, un delegat care să ia parte în mod continuu la alcătuirea anteproiectelor de legi, cari intră în atribuţiile acestui minister.

Consiliul legislativ va putea propune de asemenea consiliului de miniştri prin ministerul justiţiei, numirea câte unui consilier temporar pentru fiecare proiect de lege, pe măsură ce nevoia va cere.

Delegaţiile funcţionarilor din serviciile publice, pentru lămuririle cerute de consiliul legislativ, se vor face pe baza legii consiliului legislativ.

Anteproiectele de legi, întocmite de consiliul legislativ, pentru a fi transformate în proiecte de legi cu caracter armonic, vor fi concentrate la ministerul finanţelor, care împreună cu preşedintele secţiei III şi cu ministrul sau reprezentantul ministerului respectiv, va stabili efectele financiare ale legiuirii de organizare şi va supune consiliului de miniştri proiectul întocmit, înainte de a fi trimis, sub forma lui definitivă, — conform Constituţiei, — la consiliul legislativ şi apoi depus în Parlament.

Locuri şi oameni din Secuime

— Două şcoli primare model în serviciul populaţiei secuieşti. — Un monument istoric. — Urmele familiilor româneşti din com. Poian

In notele de călătorie, însemnând progresele culturale ale satelor secuieşti, — privind în primul rând şcoala primară de stat, — am găsit unele însemnări uitate, dar cari merită a fi cunoscute. Merită, fiindcă se evidenţiază în ele cât de temeinic se face educaţia populaţiei secuieşti în unele sate, sub stăpânirea românească împotriva căreia se ridică, neîntemeiat şi provocator, protestele oligarhiei maghiare, care n'are nici o legătură sufletească cu poporul din regiunea pe care am vizitat-o.

Pentru a nu mă extinde în expunerea situaţiei atâtor şcoli vizitate, voiu da ca exemplu două dintre ele.

Prima, în satul Pava (jud. Trei Scaune). An găsit, la şcoala de stat, — admirabil întreţinută, renovată, după ce fostul învăţător (bătrân) o lăsase în ruină, — o frumoasă expoziţie de lucru manual. Directorul, Deak Bela, a organizat un atelier de lucru manual, renumit în regiune, cu obiecte lucrate de elevi, mai frumos şi mai bine decât în şcoalele inferioare de meserii. Directorul este un artist în sculptura în lemn şi înzestrează pe elevi cu darurile sale. Satisfăcut, apoi, am ascultat elevii cum răspundeau, în româneşte, şi corul „Bravi copii ai României".

De altfel, rostul atelierelor de lucru manual l-au aflat mai de mult foştii stăpânitori, pentru această regiune, dotată cu frumoase şi solide clădiri de şcoală. Este bine că noi continuăm munca pentru popor, dar ar fi şi mai bine dacă s'ar înzestra toate şcoalele româneşti din ţară, cu acest fel de ateliere.

La **Tamaşfalău**, altă şcoală admirabil întreţinută, cu atelier manual model. Disciplină de fier. Directorul, Sigismund Konnath, desvoltă şi o bogată activitate extraşcolară. A dat luptă aprigă cu boernaşii unguri din regiune şi a reuşit a desfiinţa şcoala confesională, care stătea potrivnică şcolei de stat. Pentru strângerea rândurilor poporului în jurul său, a înfiinţat o cooperativă agricolă, „Thury" şi consătenii săi văd binefacerile muncii unui conducător, loial cetăţean al statului. In cooperativă sunt 40 membri. Lângă şcoală, o grădină de pomicultură. Când vezi rezultatele obţinute, regreţi că asemenea şcoli nu sunt şi în toate regiunile româneşti!

Cei 83 elevi de şcoală au şi distracţiuni artistice: în sala de clasă s'a făcut o scenă (cu decoruri de teatru, simple, dar suficiente scopului propus). De pe această scenă se spun şi poezii româneşti, îndrumându-se elevii spre cultura noastră, atât cât loialitatea învăţătorilor unguri o poate da

LOCURI ISTORICE ŞI CONSTATARI TRISTE

Trecem în altă regiune, la **Sânzieni şi Poian.** In comuna Poian, altă dată românească, abia 20 familii greco-catolice mai amintesc că au fost români pe acolo. Preotul român, un admirabil propovăduitor, cult, crescut a fi misionar, în şcoli străine (la Constantinopol, în Italia şi Franţa), îşi duce sarcina grea cu care a fost trimis de Mitropolia din Blaj. Adevărat misionar, se trudeşte a câştiga, şi ca profesor la Tg.-Seculesc, hrana de toate zilele. Lumea este însă îndărătnică şi n'are obişnuinţa jertfelor pentru biserică, fiindcă locul acesta de preot nimeni nu-l răvnea şi rămânea vacant totdeauna. Dar, oare, statul n'are nici o obligaţiune, în asemenea cazuri?

La **Sânzieni**, o veche biserică, catolică. Clădită în 1404, de Doamna Catalina, născută Apor, soţia lui **Alexandru cel Bun.** Stil gotic pe dinafară; baroc, înlăuntru.

Familia de baroni Apor este băstinaşe din aceste locuri şi **Catalina** Apor s'a născut la Turia. Descendenţii trăiesc şi astăzi.

V. st. I.

Uragan în Canada

GRINDINA CAT MINGIILE DE TENIS

Londra, 20 (Rador). — *In localitatea Calgary (Alberta), s'a deslănţuit un teribil uragan, însoţit de grindină, în seara zilei de 19 Iulie. In apropiere de Cochrane (provincia canadiană Alberta), piatra a fost, mare ca mingiile de tenis, şi a străbătut atât prin acoperişurile caselor, cât şi prin capotele automobilelor cu conducere interioară. Toate firele telefonice au fost rupte. Grindina s'a depus în înălţime de 60 de centimetri, dealungul şoselelor. Câteva bucăţi de grindină, cari au fost transportate la Cazgary, după patru ore dela căderea lor, cântăreau încă mai multe once. Din fericire însă, uraganul s'a produs, numai pe o mică întindere de teren, aşa că pagubele nu sunt prea mari.*

Prăbuşirea unui pod

— 27 LUCRATORI RANIŢI —

Berlin, 20 (Rador). — **Un pod** în construcţie lângă **Koenigsberg s'a prăbuşit.** Douăzeci de lucrători au căzut în apă. Douăzeci şi şeapte din ei sunt grav răniţi.

Cursurile institutului german pentru naţionalităţile străine

Berlin, 20 (Rador). — In marea aulă a Universităţii din Berlin, s'au început, azi, cursurile de vacanţă ale Institutului german, pentru naţionalităţile strcine. 32 de naţionalităţi sunt reprezentate la aceste cursuri, prin circa 200 de reprezentanţi. America singură, are 72 de reprezentanţi. Japonia 31. Angila, 15. Din partea profesorilor şi a studenţilor americani, a vorbit la deschiderea cursurilor, profesorul american Busse.

Preşedintele Liberiei la Londra

Londra, 20 (Rador). — Preşedintele Republicii Liberiei a sosit aseară, la Londra, unde va rămâne o săptămână. Preşedintele intenţionează să viziteze oraşul Liverpool pentru interese comerciale.

N-rul 29 CAMILO CASTELLO BRANCO

Iubire de pierzanie

Roman

Traducere din portugheză de AL. POPESCU-TELEGA

— Şi uitasem c'am o rană! — zise Simion zâmbind. — Trebuie să meargă bine, nu mă doare... Ai aflat ceva de Dona Teresa?

— A fost întovărăşită la Porto. Se povestea că tată-său a poruncit să fie urcată leşinată în litieră, şi că se adunase o mulţime de lume dinaintea casei boerului.

— Mulţumesc, Mariano... Tot nu rămân nenorociţii fără niciun ajutor. Gândeşte-te la musafirul tău, fii îngerul lui păzitor.

Ochii Marianei se umplură din nou de lacrămi, şi printre suspine rosti:

— Ai răbdare. N'o să mori neîngrijit. Ţine minte: azi ţi-a ieşit în cale o soră.

Astfel grăind, scoase din şorţ o azimă şi o sticlă de vin, pe care le puse pe jos.

— Nu-i cine ştie ce; dar n'am găsit altceva la îndemână — zise ea, şi ieşi grăbită ca pentru a scuti pe amărît de cuvinte de mulţumire.

XII

Coregedorul, chiar în ziua aceea, porunci nevestei şi fetelor să se pregătească spre a porni neîntârziat a doua zi din Vizeu, numai cu ce se putea transporta pe cai.

Voiu transcrie sincera şi îndurerata amintire a unei doamne din neam, aşa cum am primit-o, sub formă de scrisoare, acum vreo două trei luni.

„Au trecut cincizeci şi şapte de ani, şi-mi amintesc, parcă s'ar fi petrecut azi, tristele întâmplări din tinereţea mea. Nu ştiu cum se face că acum revăd mai limpede lucrurile din copilărie. S'ar zice că, în urmă cu treizeci de ani, nu-mi reaminteam împrejurările atât de amănunţit.

Când ne-a vestit mama, pe mine şi pe surori, să ne preparăm bagajele, am izbucnit toate într'un hohot de plâns ce supăra grozav pe tata. Surorile, mai vârstnice şi mai obişnuite cu pedeapsa, au tăcut repede: eu însă, care doar odată şi numai din pricina lui Simion fusesem pedepsită, am continuat să plâng, şi am avut nevinovatul curaj de a cere tatii să mă lase să mă duc la închisoare spre a-mi vedea fratele înainte de a pleca din Vizeu.

„Atunci am fost pedepsită pentru a doua oară şi foarte aspru.

„Servitorul care dusese mâncarea de seară la temniţă, întorcându-se ne povesti că Simion avea câteva mobile în odae şi cina cu destulă linişte. In clipa aceea toate clopotele din Vizeu trăgeau de mort, pentru sufletul lui Baltazar.

„Lângă el, spunea servitorul, şedea o frumoasă ţărăncuţă, tristă şi cu chipul scăldat în lacrămi. Arătând-o servitorului care o privia, Simion zise: — Asta-i familia mea.

„A doua zi, în revărsatul zorilor, am plecat la Villa Real. Mama plângea într'una; tata furios, din pricina asta, ieşi din litiera unde mergea cu ea, mă mută pe mine în locul lui, şi călători tot timpul în poştalionul meu.

„După ce-am ajuns la Villa Real, certurile, pentru Simion, ţinându-se lanţ, tata ne părăsi pe toţi ducându-se să stea singur la via din Montezellos. Mama vroi să ne părăsească şi ea, pentru a pleca la verii din Lisboa, spre a stărui pentru liberarea fratelui. Dar tata care-şi schimbase nemaipomenit firea, când auzi asta ameninţă pe mama de a forţa judiciar să nu iasă din casa soţului.

„Mama scria lui Simion şi nu primia nici un răspuns. Ea socotia că feciorul nu voia să răspună; câţiva ani mai târziu, am zărit printre hârtiile tatii, toate scrisorile ei. Tata rânduise să-i fie înmânate dela poştă.

„O doamnă din Vizeu scriind mamei, o lăuda pentru dragostea nesfârşită şi mila cu care-şi îngrija de nefericitul copil: epistola asta îi fusese adusă de un negustor, altfel ar fi avut soarta celorlalte. Mama mirându-se de felul cum o preţuia prietena, îi mărturisi că nu-l ajutase pentrucă feciorul respinsese putinul bine ce-ar fi voit să-i facă. Doamna din Vizeu îi răspunse că o ţărăncuţă, fiica unui potcovar, locuia în vecinătatea temniţei, îi rostuia de-ale gurii, din belşug şi-i îngrijia de curăţenie. Cui o întreba, spunea c'aşa era ordinul doamnei Rita Preciosa. Prietena mamei adăoga ci o chemase şi ea adesea să-i dea nişte bucate mai alese pentru prizonier, dar fata le refuzase sub cuvânt că domnul Simion nu voia să primească nimic.

„Din timp în timp, ne sosiau veşti de acestea, veşnic triste, fiindcă, în lipsa tatii, cum era de aşteptat, aproape toţi boerii din Vizeu, conspirau împotriva sărmanului meu frate.

„Mama scria neamurilor din capitală, implorând graţierea regelui; dar scrisorile nu porniau cu diligenţa şi cădeau toate în mâna tatii.

„Iar el ce făcea în vremea asta la vie, fără familie, fără glorie, fără nici o răsplată pentru atâtea lipsuri? Inconjurat de oameni cu ziua, muncia coasta unde şi azi, printre ierburi şi bălării, crescute cu duimul după aceea, se pot zări resturi de butuci plantaţi de el. Mama-i scria jelindu-şi feciorul; el abia dacă-i răspundea că justiţia nui jucărie şi că'n vechime însăşi părinţii îşi condamnau pe fiii criminali. Mama avu curajul să i se înfăţişeze într'o zi, spre a-i cere voe să se ducă la Vizeu. Neinduplecatul meu tată i-o tăgădui şi-o certă mânios.

„După şapte luni am aflat că Simion fusese osândit la moarte prin spânzurătoare, ridicată chiar pe locul unde săvârşise uciderea. Ferestrele s'au închis opt zile, ne-am îmbrăcat de doliu şi mama căzu bolnavă.

„Când se împrăştie vestea în Villa Real, toate persoanele cu vază din ţinut alergară la Montezellos să ia cu hipisorul pe tata spre a-l hotărî să-şi pue trecerea pentru mântuirea feciorului condamnat. Din Lisboa venise nişte neamuri să protesteze împotriva infamiei, care atâta necinste ar fi făcut să cază asupra familiei. Tata răspundea tuturor cu vorbele: Spânzurătoarea n'a fost inventată numai pentru cei cari nu ştiu numele strămoşului. Necinstea familiilor sunt faptele rele. Justiţia nu necinsteşte decât pe cel pedepsit.

(Va urma)